DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 3
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

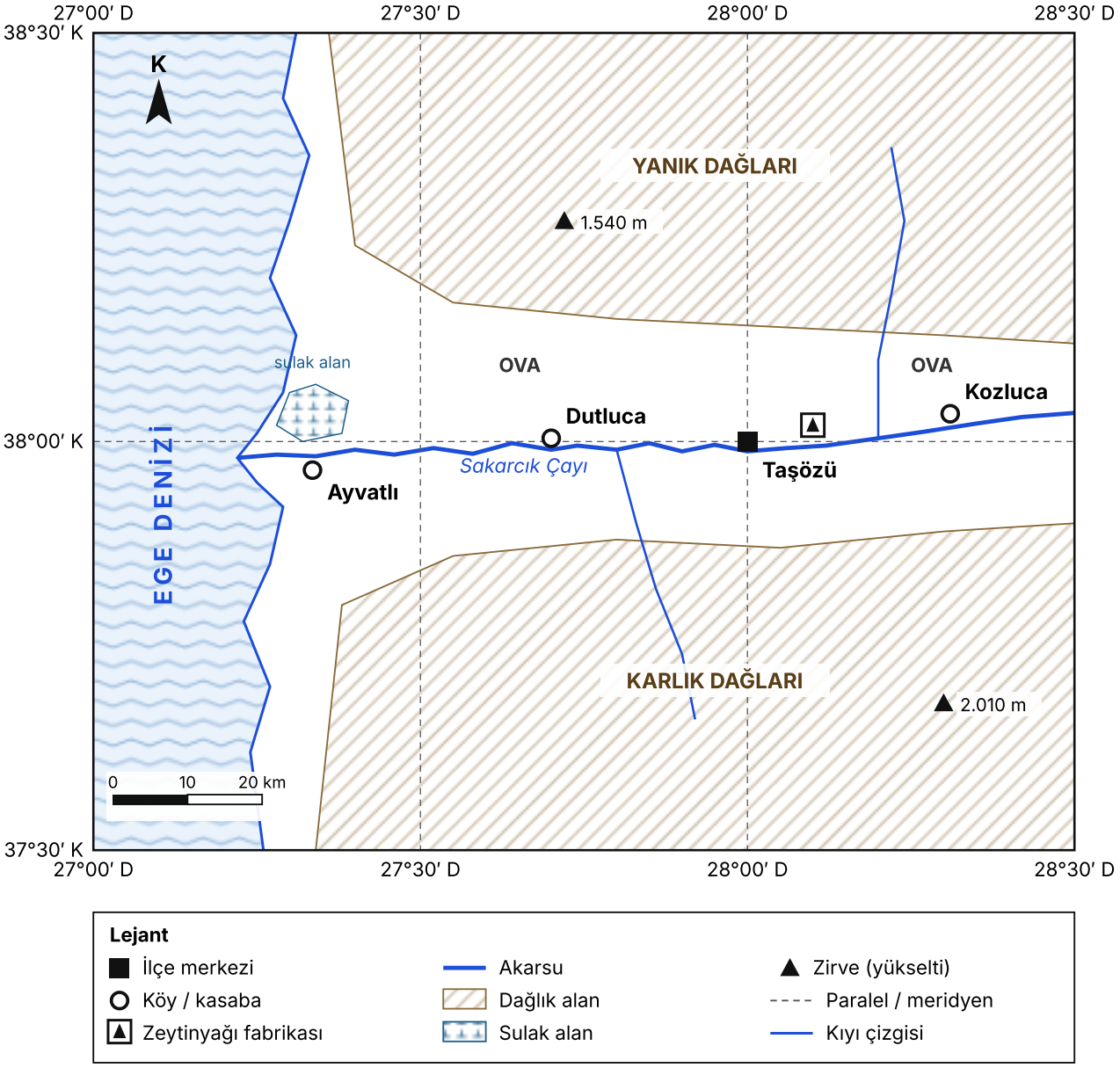
Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 3)

1. Aşağıda bir yerel gazetede yayımlanan kurgusal bir haber ve haberde adı geçen Taşözü ilçesini çevresiyle birlikte gösteren bir harita yer almaktadır.

> ***Sakarcık Çayı'nda atık su uyarısı***
>
> *Taşözü ilçesinin doğusundaki zeytinyağı fabrikasında, zeytin sıkımından arta kalan koyu renkli atık suyun (karasu) biriktirildiği havuzun seti, üç gün süren sağanakların ardından dün sabah yıkıldı. Ağır kokulu atık su kısa sürede Sakarcık Çayı'na karıştı. Öğleden sonra Dutluca köyü yakınlarında çayın kıyısında ölü balıklar görüldü; köyün tarlalarına çaydan su taşıyan kanalların kapakları kapatıldı. Uzmanlar, kirli suyun birkaç gün içinde çayın denize ulaştığı kıyıya varabileceği uyarısında bulundu. Kozluca köyünde alınan su örneklerinde ise herhangi bir değişiklik saptanmadı.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Şekil 1. Taşözü ilçesi ve yakın çevresinin konum ve fiziki haritası

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Taşözü ilçe merkezinin konumunu; bulunduğu yarım küreler, yaklaşık enlem ve boylam değerleri, Ege Denizi'ne ve çevresindeki yer şekillerine göre konumu ile bağlı olduğu akarsu havzası açısından haritadan yararlanarak yazınız.

© Dubba · dubba.com.tr

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.2. Atık suyun yayılışını Sakarcık Çayı'nın akış yönüyle ilişkilendirerek olayın yakın çevredeki Dutluca köyüne ve uzak çevredeki Ayvatlı kasabası ile kıyıdaki sulak alana etkilerini açıklayınız. Kozluca köyünün etkilenmemesinin nedenini haritaya dayanarak yazınız. Benzer bir olayın yaşanmaması için sürdürülebilirlik ilkesine uygun bir öneri yazınız.

2. Kerem, Taşözü ilçesinin bağlı olduğu ildeki kurumların mekânsal bilgi teknolojileriyle yürüttüğü çalışmaları araştırmış ve aşağıdaki notları almıştır.

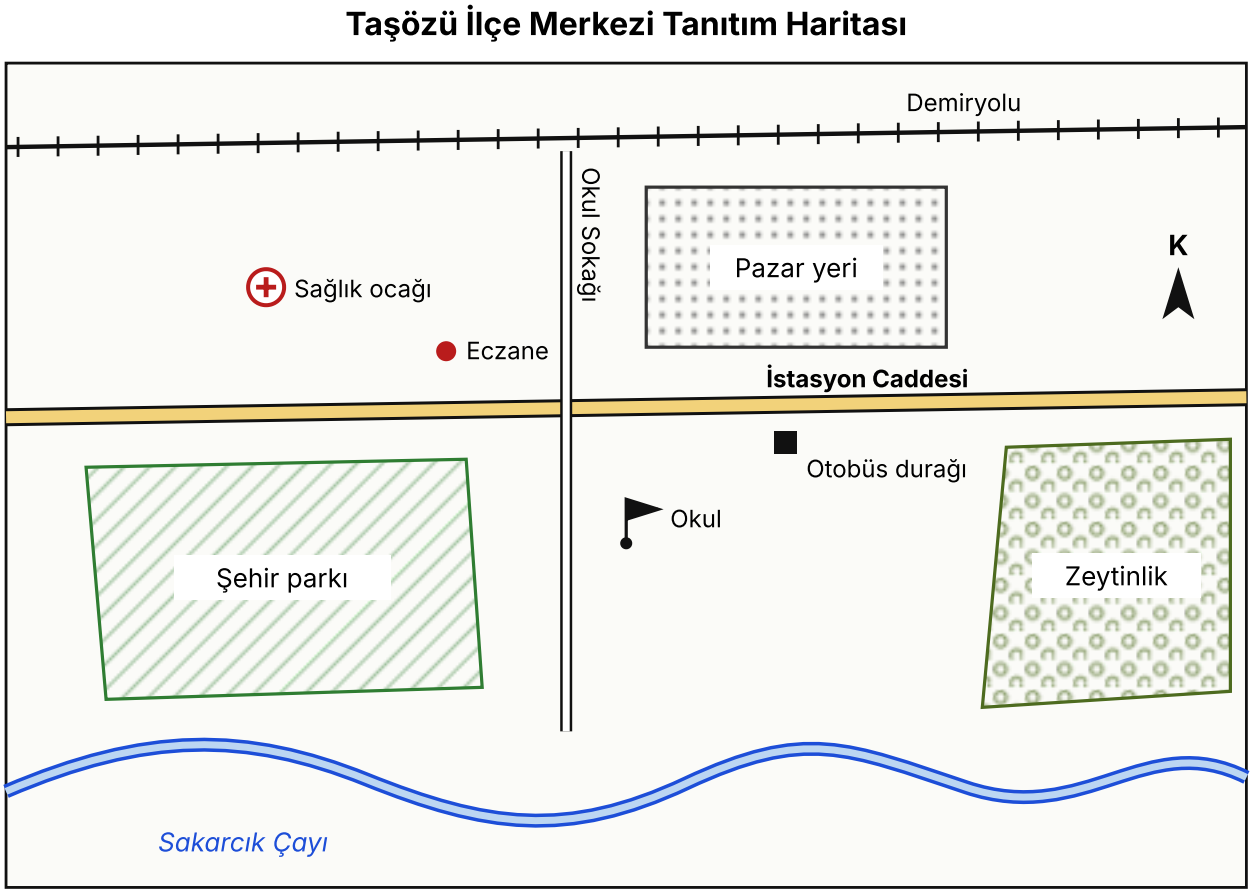
- **I.** İl tarım müdürlüğü, haziran ve ağustos aylarında çekilen uydu görüntülerini karşılaştırarak ovadaki pamuk tarlalarında bitkilerin gelişimini izliyor ve yeterince sulanmayan tarlaları belirliyor.
- **II.** Belediye, farklı yıllara ait uydu görüntülerinde kıyıdaki yazlık konutların yayılışını karşılaştırıyor; yeni yolları, içme suyu ve kanalizasyon hatlarını CBS'de ayrı katmanlar hâlinde tutuyor.
- **III.** Yanık Dağları'nda çıkan orman yangınının ardından yanan alanın sınırı uydu görüntüsünden çiziliyor; yangının ulaştığı köyler ve zarar gören yapılar haritada sorgulanarak ekipler bu yerlere yönlendiriliyor.
- **IV.** Su idaresi, ildeki baraj gölünün yüzey alanını her ay uydu görüntüleriyle ölçüyor ve yaz boyunca sulamaya ayrılabilecek su miktarını buna göre planlıyor.
- **V.** Doğa koruma ekibi, kıyıdaki sulak alanda sazlıkların sınırlarını ve kuşların kuluçkaya yattığı kesimleri haritalıyor; ziyaretçi yürüyüş yolunu bu kesimlerin dışından geçiriyor.

Her notta mekânsal bilgi teknolojilerinin hangi uygulama alanında kullanıldığını yazınız ve bu kullanımın ilgili kuruma sağladığı kolaylığı açıklayınız.

3. Yağmur, uydu görüntüsünü altlık olarak kullanıp Taşözü ilçe merkezinin bir haritasını hazırlamaya

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

başlamıştır. Görüntüden elde ettiği mekânsal verileri sembollerle göstererek aşağıdaki taslağı oluşturmuştur.

Şekil 2. Yağmur'un hazırladığı Taşözü ilçe merkezi taslak haritası

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Taslak haritada nokta, çizgi ve alan sembolleriyle gösterilen unsurlardan ikişer örnek yazınız.

Nokta	Çizgi	Alan

3.2. Yağmur, haritasını tamamlamak için aşağıdaki bilgileri de toplamıştır.

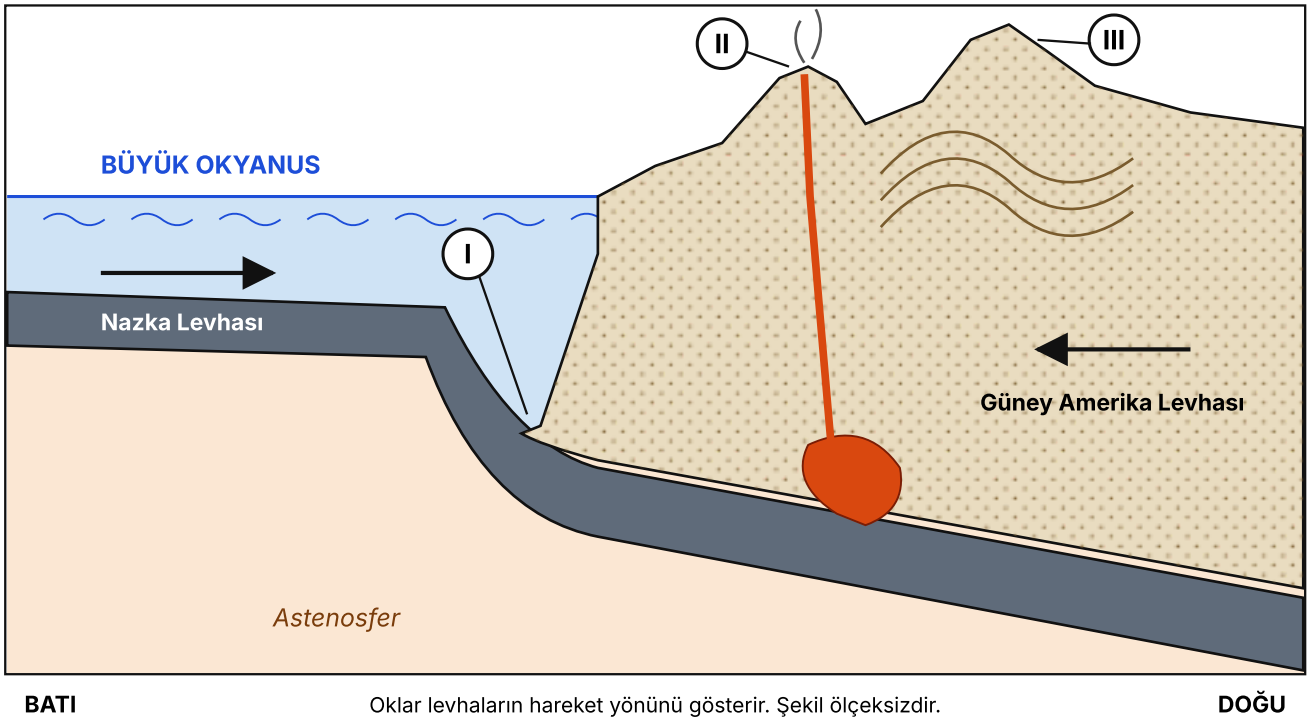
- **I.** Pazar yerinin haftanın hangi günleri kurulduğu
- **II.** İlçede yeni açılan halk kütüphanesinin yeri
- **III.** Sakarcık Çayı'nın kenarı boyunca yapılması planlanan bisiklet yolu
- **IV.** Sağlık ocağında görev yapan doktor sayısı

Her bilginin mekânsal veri mi mekânsal olmayan veri mi olduğunu belirleyiniz. Mekânsal veri olanların haritada hangi sembolle gösterileceğini, mekânsal olmayanların ise haritadaki hangi unsura ait bilgi olduğunu tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Bilgi	Veri türü	Sembol / Ait olduğu unsur
I		
II		
III		
IV		

4. Deniz, Şili'yi tanıtan bir belgeselde ülkede depremlerin ve volkan püskürmelerinin sık yaşandığını öğrenmiştir. Belgeselde Şili kıyısı boyunca gösterilen batı-doğu doğrultulu kesit aşağıda basitleştirilerek verilmiştir.

Şekil 3. Şili kıyısında batı-doğu doğrultulu basitleştirilmiş kesit

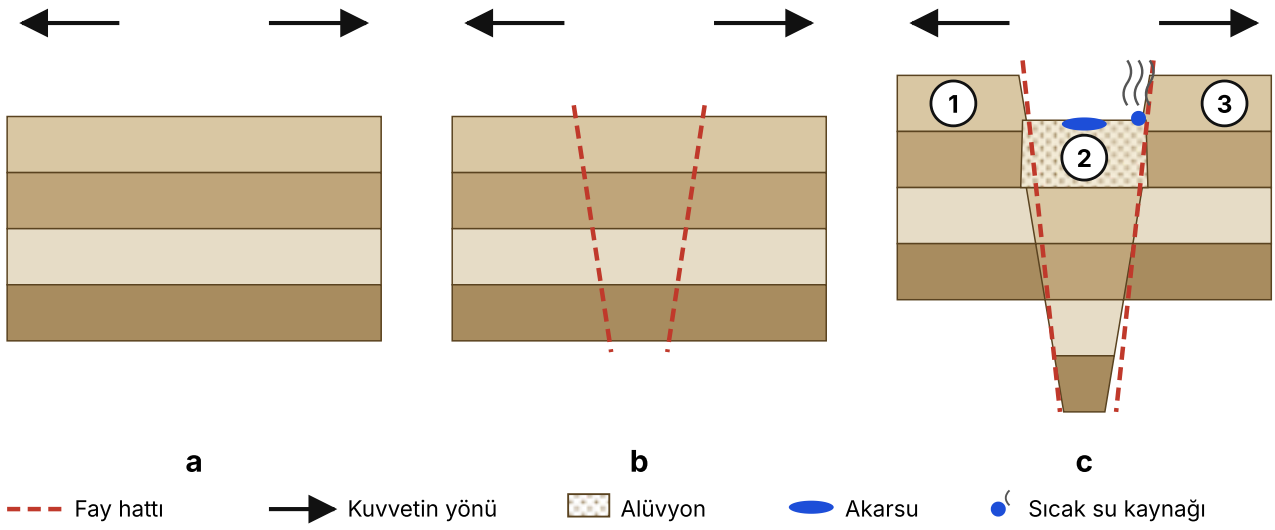
Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Kesitteki levha sınırının türünü ve sınırın iki yanındaki levhaların kabuk türlerini yazınız. Hangi levhanın diğerinin altına daldığını nedeniyle birlikte açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. Kesitte I, II ve III ile gösterilen yer şekillerinin adlarını yazınız ve her birinin oluşumunu levha hareketleriyle ilişkilendirerek açıklayınız.

5. Taşözü ilçesinde yaşayan Kerem, ilçesinin bulunduğu ovanın nasıl oluştuğunu anlatan bir sunum hazırlamış ve sunumuna aşağıdaki aşama kesitlerini eklemiştir. Kerem sunumunun sonunda ovada sık sık deprem yaşandığını, ovanın kenarı boyunca sıralanan sıcak su kaynaklarının da kaplıca olarak kullanıldığını belirtmiştir.

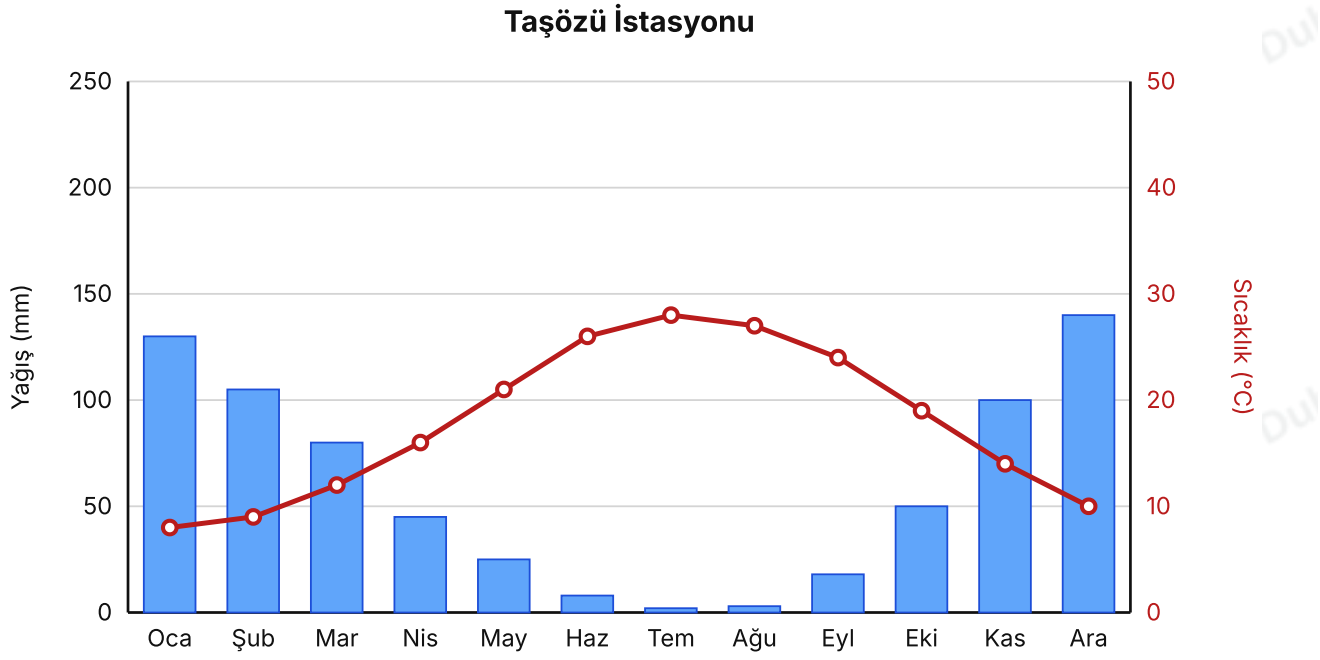
Şekil 4. Taşözü ilçesinin bulunduğu ovanın oluşum aşamaları

a, b ve c aşamalarında yaşanan süreçleri sırasıyla açıklayınız ve c aşamasında 1, 2 ve 3 ile gösterilen yer şekillerinin adlarını yazınız. Ovada sık deprem yaşanmasının ve sıcak su kaynaklarının bulunmasının nedenlerini tektonik süreçlerle ilişkilendirerek açıklayınız.

6. Yağmur, ovadaki Taşözü İstasyonu'nun iklim grafiğini incelemiş ve istasyonun çevresindeki iki sahada

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

aşağıdaki gözlemleri kaydetmiştir.

Şekil 5. Taşözü İstasyonu'nun iklim grafiği

Saha	Kayaç	Gözlem
A	Ovanın kenarındaki tepelerde kireç taşı	Kaya yüzeylerinde suyun açtığı oyuk ve oluklar var; çatlak ve çukurlarda kırmızımsı toprak birikmiş.
B	Ovanın ortasındaki alçak tepelerde kil taşı	Yaz sonunda yüzey ağ gibi çatlaklarla kaplı, kaya kolayca dağılan küçük parçalara ayrılmış; kış yağmurlarından sonra yüzey yumuşayıp çamurlaşıyor.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

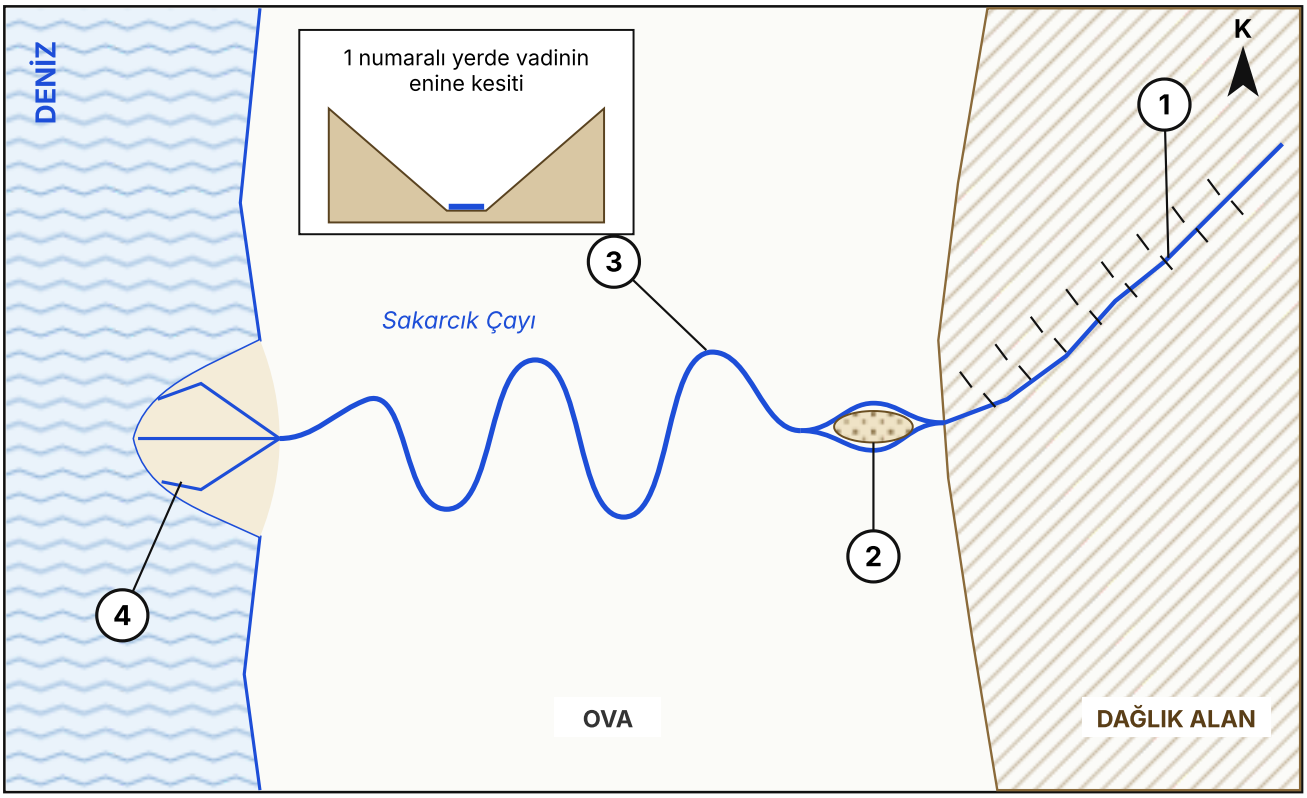
6.1. Şekil 5'ten yararlanarak Taşözü İstasyonu'nun sıcaklık ve yağış özelliklerini yazınız. Bu iklim koşullarında kimyasal çözünmenin yılın hangi döneminde daha etkili olduğunu gerekçesiyle açıklayınız. İstasyon çevresinde donma çatlamasının neden etkili olmadığını yazınız.

6.2. A ve B sahalarında öne çıkan ayrışma türünü belirleyiniz. Her sahadaki ayrışmayı kayacın özelliğiyle ilişkilendiriniz. A sahasındaki gözlemlerin bu ayrışmayla nasıl açıklandığını, B sahasında ise ayrışmanın Taşözü İstasyonu'nda yağışın yıl içindeki dağılışıyla ilişkisini neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklayınız.

7. Kerem, Sakarcık Çayı'nın dağlık kesimden denize kadar olan yatağı boyunca gözlem yapmış ve gözlemlerini

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

aşağıdaki krokiye işlemiştir.

Kroki ölçeksizdir.

Şekil 6. Sakarcık Çayı boyunca hazırlanan kuşbakışı kroki

Krokide 1, 2, 3 ve 4 ile gösterilen yer şekillerinin adlarını yazınız. Her birinin akarsuyun aşındırması mı biriktirmesi mi sonucunda oluştuğunu belirterek oluşumunu açıklayınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif